

Speech Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal
mr. Yvonne E.M.A. Timmerman-Buck
bij de opening van het
Model European Parliament Nederland 2007
26 september 2007

Collega Parlementariërs, dames en heren,

Van harte heet ik u welkom in de Eerste Kamer der Staten-Generaal. Ik heb altijd graag voldaan aan het verzoek om als lid van uw Comité van Aanbeveling de afgelopen jaren uw plenaire zitting te openen of te sluiten. Het verheugt mij werkelijk dat deze gebeurtenis vandaag weer plaats vindt in de Eerste Kamer.

De Eerste Kamer staat bekend als "Chambre de réflexion", gekenmerkt door een zekere afstandelijkheid ten aanzien van de 'day-to-day-politics'. De Kamer kent tegelijk echter ook haar eigen dynamiek, maatschappelijke betrokkenheid en hart voor de Nederlandse en zeker ook Europese democratie. Ik hoop dat u de sfeer in dit huis en de Europese betrokkenheid van onze Senatoren zult meenemen in uw werkzaamheden de komende dagen.

Collega volksvertegenwoordigers,

Nelson Mandela heeft ooit gezegd: "Education is the most powerful instrument to change the world". Een uitspraak die nog steeds een hoog waarheidsgehalte heeft. Vandaag wil ik met u in het licht van deze uitspraak – twee onderwerpen aansnijden. Allereerst uiteraard Europa en de noodzakelijke hervormingen vanwege interne en externe redenen. Ten tweede zal ik ingaan op de ontwikkeling van intellectueel kapitaal als één van de belangrijkste internationale handelsgoederen voor de toekomst.

Allereerst Europa. De afgelopen dagen heeft u intensief in commissieverband een aantal belangrijke uitdagingen waarvoor Europa zich gesteld ziet, besproken. Uitdagingen die de interne en externe noodzaak voor verandering weerspiegelen. Ik noem slechts enkele onderwerpen die uw aandacht hebben gekregen: het vraagstuk van de landbouwsubsidies, van de gelijke behandeling van mannen en vrouwen en natuurlijk het nieuwe Europese verdrag. U heeft tevens gedebatteerd over externe uitdagingen zoals het vraagstuk van de energie, van mensensmokkel en de relatie met de Balkan-landen.

De wereld verandert en Europa moet mee veranderen. De noodzaak tot structurele en bestuurlijke aanpassing werd in 2000 al onderkend. Sindsdien is de EU er echter niet in geslaagd de benodigde hervormingen door te voeren. Daaraan waren onder andere de negatieve uitslagen van de referenda in Frankrijk en Nederland debet.

Er is nu een nieuw Europees momentum. De intergouvernementele conferentie 2007 is gaande. Hopelijk wordt medio oktober een akkoord gepresenteerd. De Eerste Kamer volgt de onderhandelingen over een nieuw Europees Verdrag op de voet. Ik verwijs u graag naar onze website www.europapoort.nl. Ook de rol van

het nationale parlement zal gewijzigd worden in die zin dat een versterking wordt beoogd. Het is voor het eerst dat een specifiek verdragsartikel gewijzigd wordt aan nationale parlementen.

U bent vandaag bijeen in uw hoedanigheid van Europees Parlement. Het Europees Parlement heeft gewichtige taken en bevoegdheden. Dat zal en moet ook in de toekomst zo blijven. Desalniettemin heeft zich de afgelopen jaren bij de nationale parlementen een stille revolutie voltrokken. Nationale parlementen zijn meer en meer betrokken geraakt bij het Europese wetgevingsproces, zowel op nationaal als op Europees niveau. Als Voorzitter van de Eerste Kamer kan ik u melden dat de Eerste Kamer zich in binnen- en buitenland bepaald niet onbetuigd heeft getoond. Een boekje met de Europese werkzaamheden van de Eerste Kamer is in herdruk. Ik zal ervoor zorgen dat u allemaal een exemplaar krijgt toegezonden. Wij volgen alle Europese wetgevingsvoorstellen, wij debatteren – indien nodig - over deze voorstellen met de Nederlandse regering en wij hebben vele initiatieven ontplooid om parlementariërs, Nederlandse burgers en de “civil society” meer te betrekken bij Europa.

In het kader van 50 jaar Europa bijvoorbeeld heeft de Eerste Kamer in maart dit jaar een grote conferentie georganiseerd in de Ridderzaal voor en met degenen die de toekomst dragen: jongeren. Ruim 300 studenten uit Nederland en België discussieerden met Eerste en Tweede Kamerleden over de toekomst van Europa. Het was een zeer geslaagd evenement met opvallende uitkomsten. Ruim 70% van de aanwezigen was vóór afschaffing van het vetorecht in de EU; bijna 80% was vóór toetreding van Turkije en 90% was van mening dat in Nederland meer gedebatteerd moet worden over Europa. Ik hoop dat u in uw enthousiasme aansluit bij de studenten die in maart hier te gast waren. We hebben behoefte aan mensen, zeker ook jonge mensen, met passie voor Europa. Europa staat of valt met gepassioneerde mensen, met inspirerende lange-termijn visies voor Europa en voor Nederland in Europa, en met een toegevoegde waarde van Europa die voor burgers merkbaar is.

Terug naar de rol van de nationale parlementen in Europa. Het nieuwe verdrag bevat een versterkt controlemechanisme. Als meerdere nationale parlementen van mening zijn dat een Europees voorstel niet voldoet aan de beginselen van subsidiariteit en proportionaliteit moet de Europese Commissie het voorstel heroverwegen. Indien de Europese Commissie het voorstel alsnog wenst te handhaven, moet zij dit overtuigend beargumenteren. Afhankelijk van het aantal kritische nationale parlementen kunnen ook de Raad van Ministers en het Europees Parlement het advies van de nationale parlementen overnemen en het voorstel alsnog blokkeren.

Natuurlijk blijft voor de Staten-Generaal de Nederlandse regering het eerste aanspreekpunt voor beïnvloeding van Europese wetgeving, maar met het nieuwe Europese Verdrag kunnen de nationale parlementen een sterkere parlementaire stem in Europa laten horen. Voor de succesvolle implementatie van dit parlementaire

controlemechanisme zal het noodzakelijk zijn dat de nationale parlementen zoveel mogelijk met één stem spreken.

U weet allen dat nu juist het spreken met één stem, waar het de grote mondiale vraagstukken aangaat, één van de belangrijkste hedendaagse uitdagingen is in de EU. De toekomst moet derhalve uitwijzen in hoeverre de nationale parlementen daarin zullen slagen. Onproblematisch zal dat zeker niet zijn. Ik kan u in elk geval mededelen dat de Eerste Kamer zich zeer bewust is van de noodzaak haar krachten te bundelen met de parlementen uit de andere lidstaten.

Het huidige Europese momentum zal ook in bredere zin worden aangegrepen door de Eerste Kamer. Wij zullen ons de komende maanden herbezinnen op de eigenstandige rol die de Nederlandse Senaat vervult bij het Europese beleids- en wetgevingsproces. Het komende jaar zullen we bespreken hoe wij de input en output van de Eerste Kamer op Europees gebied kunnen verbeteren. Wij zijn voor een Europa dat werkt en werken zelf iedere week weer vanuit het besef dat wij daarbij een eigen verantwoordelijkheid hebben.

Juist in dezer dagen moet het parlement bezien hoe deze verantwoordelijkheid invulling wordt gegeven. Ik doel nu uiteraard op de mogelijkheid van een Nederlands referendum over het nieuwe Verdrag. De regering heeft inmiddels bericht geen voorstander te zijn van een referendum. In mijn functie van Voorzitter van de Eerste Kamer zal ik vandaag geen standpunt namens de Eerste Kamer innemen. Onze grondwettelijke positie brengt immers met zich dat wij eerst afwachten of de Tweede Kamer een voorstel voor een referendum initieert en ook aanneemt. Alleen in dat laatste geval zal ook de Eerste Kamer zich daarover uitspreken. Mocht het zover komen, dan bent u van harte welkom om dat debat vanaf de tribune te volgen.

Geachte aanwezigen, bij aanvang van mijn bijdrage heb ik gezegd twee onderwerpen aan te willen stippen. Naast Europa, wil ik u als jonge veelbelovende Nederlanders ook iets meegeven voor uw toekomst. Niet zozeer het door u vast vaak gehoorde cliché dat de jeugd de toekomst heeft, hoezeer ook dat op waarheid berust; ik wil de zogenoemde "global education race" bij u onder de aandacht brengen. Het inzicht dat opleiding het beste instrument, althans een van de beste instrumenten is om de wereld te veranderen, lijkt internationaal wortel te hebben geschoten.

In Azië, Amerika, delen van het Midden-Oosten en in Europa wordt strijd geleverd om de internationale student. Uw intellectueel kapitaal en de daaruit voortvloeiende winsten, met name in economische zin, zijn de inzet van deze strijd. Studenten in de 21ste eeuw zijn als olievaten in 1970: iedereen heeft ze nodig en wil ze hebben. De financiële bronnen stromen rijkelijk. Enkele voorbeelden ter illustratie: in China wordt het percentage van het Bruto Binnenlands Product dat wordt aangewend voor studenten en universiteiten verhoogd van een half naar vier procent. De Verenigde Staten hebben in China een campagne gelanceerd om de Chinese studenten weer meer naar Amerika te halen. In Frankrijk is voor de periode tot 2012

vijf miljard euro geïnvesteerd in studenten en universiteiten. In de EU wordt hard gewerkt aan een gemeenschappelijke markt voor het hoger onderwijs.

Het internationale politieke en economische landschap wijzigt snel in deze tijd, maar de internationale horizon voor onderwijs en opleiding lijkt nog sneller te veranderen. Intellectueel kapitaal lijkt met een hoog tempo uit te groeien tot hét handelsgoed van de toekomst. Zorg dat u daar deel van uitmaakt. Ben ambitieus, droom ervan de wereld ten goede te kunnen veranderen. Het internationaal speelveld biedt u daartoe de kans. Grijp deze aan met beide handen.

Beste Europarlementariërs, u heeft zich de afgelopen dagen gebogen over de toekomst van Europa. De komende dagen bespreekt u de uitkomsten van de commissievergaderingen. Ik ben zeer benieuwd of u meent dat het nieuwe Europese verdrag een adequaat handvat is voor al deze Europese uitdagingen. Laat het ons weten. Ik zeg u graag toe dat ik uw bevindingen ter kennis zal brengen van de Kamerleden die zich meer specifiek met Europa bezig houden.

Rest mij nog u van harte toe te wensen succes, wijsheid, maar ook plezier in uw gemeenschappelijke activiteiten.

Dank u wel.